

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

พูดถึงพวกเราชาวพุทธ เห็นไหม พุทธศาสนาเวลาเราเทียบเคียงโดยปัญญาของเรา พระพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง พวกเราปล่อยวางก็ปล่อยวางแบบทาร์กนั่นล่ะ ทาร์กมันปล่อยวางนะ แต่ไม่ทำอะไรเลย

แล้วเวลาเซนเขาสอนบอกว่า “หิวก็กิน ร้อนก็อาบน้ำ..” พูดอย่างนี้มันพูดแบบพระอรหันต์ใช่ไหม แต่ถ้าคิดแบบเรานะ หิวก็กินก็ทาร์กไป ทาร์กมันนอนจมอยู่กับขี้เยี่ยว มันนั่นล่ะมันก็กินขี้ เพราะมันหิวมันก็เอามือหยิบขี้กิน จริงไหมทาร์กนะ

หิวก็กิน ร้อนก็อาบน้ำ อันนี้เป็นคำพูดของผู้ที่รู้จริงแล้ว รู้แจ้งแล้วไง คือชีวิตประจำวันก็เป็นอย่างนี้แหละ แต่กิเลสมันหมดไปจากใจ แต่พวกเรากิเลสในหัวใจทั้งหมดเลย เรียบอกว่านี่เราปล่อยวางแล้ว ปล่อยวางก็ปล่อยวางแบบทาร์ก เพราะอะไร เพราะจิตเรายังไม่พัฒนา จิตเราเป็นเด็กๆ นะ นี่จิตเราเหมือนทาร์ก

เราคนสติ คนที่เขาไม่เข้าใจสิ่งใดเขาจะเข้าใจสิ่งใด เขาไม่เข้าใจสิ่งใดเลย เห็นไหม แล้วการไม่เข้าใจทางโลกเขาให้อภัยกัน เช่นบอกว่ารู้เท่าไม่ถึงการณ์ รู้เท่าไม่ถึงการณ์เพราะสิ่งนั้นไม่รู้ รู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือไม่รู้คืออวิชาทั้งหมด อวิชาคือความไม่รู้ แต่ที่เรารู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็คือไม่รู้ แต่บอกว่าไม่รู้ก็ว่าโง่ ก็บอกรู้เท่าไม่ถึงการณ์ พอรู้เท่าไม่ถึงการณ์พวกเราก็ให้อภัยกันจริงไหม คนที่เขารู้เท่าไม่ถึงการณ์ เขาไม่ได้ตั้งใจทำผิด เขาผิดเพราะเขาไม่รู้ ไม่รู้คืออวิชา

นี่พูดถึงอวิชาปั๊บ พออวิชาปั๊บ อ้าว.. เรามีอวิชาหรือ อ้าว.. เราก็มีความรู้นะ เราเป็นนักวิทยาศาสตร์นะ เรารู้ไปหมดเลยแต่เราก็มีอวิชา เพราะเราไม่รู้ครบชุดยอด แต่เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความรู้ความคิดทั้งหมด ความรู้สึกต่างๆ เกิดจากจิต ถ้าจิตมันโง่ ความรู้ต่างๆ มันรู้วิชาชีพ รู้จากข้างนอก มันโง่ในตัวมันเอง มันไม่รู้จักตัวมันเอง

แต่ธรรมเนียมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาทำความสงบของใจเข้ามา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ เราก็ไปกราบต้นโพธิ์กัน อู้อู.. ไปกราบต้นโพธิ์กัน ไปกราบ..

ครูบาอาจารย์ท่านบอกเลยนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอานนท์ถามว่า

“เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพานไปแล้ว ชาวพุทธเวลาคิดถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ไปที่ไหน”

“ให้ไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ ที่เกิด ที่แก่ ที่เจ็บ ที่ตาย”

แต่ครูบาอาจารย์เราบอกไปเฝ้าพระพุทธเจ้าที่ไหน ครูบาอาจารย์เราบอกไปเฝ้าพระพุทธเจ้า พุทธะ พุทธโ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เราจะกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วนั่งสมาธิ เราทำความสงบของใจของเราขึ้นมา

ตัวผู้รู้คือตัวพุทธะ พุทธศาสนาคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือพุทธะ แต่เวลา “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน คือในหัวใจของเรา พระพุทธเจ้าของเราให้เฝ้าที่นี่! ให้กำหนดสติ สมาธิเข้ามา เราจะเฝ้าพระพุทธเจ้าในหัวใจของเรา ไม่ใช่ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าที่อื่นเลย

นี่ก็เหมือนกัน ไปกราบที่ต้นโพธิ์.. ต้นโพธิ์นี้ใช่ เวลาเรื่องระดับของคฤหัสถ์ เรื่องฆราวาสของเขานะ นี่ต้นไม้ในพุทธศาสนาเราก็เคารพบูชาของเรา เราก็เห็นคุณนะ คุณของต้นโพธิ์ เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เวลาหลวงปู่มั่นท่านบอกว่าท่านอยู่โคนต้นไม้ต้นเดียวเหมือนกัน นี่ท่านถึงซึ่งใจมาก เหมือนเราอาศัยใจ เรานี้เดือดร้อนมา เราทุกข์ยากมาแล้วเราไปนอนพักอยู่โคนต้นไม้นั้น เราจะเห็นคุณของต้นไม้นั้นไหม

ต้นไม้มันมีคุณนะ มันเป็นต้นไม้ในพุทธศาสนาเราเห็นคุณของมัน แต่มันเป็นเรื่องข้างนอก แต่เรื่องข้างในของเราละ แล้วเราศึกษาธรรมะศึกษาที่ไหน ศึกษาที่หัวใจของเราใช่ไหม ถ้าศึกษาตามความเป็นจริงมันบอกว่ารู้เท่าไม่ถึงการณ์ มันเป็นเรื่องภราหะเว ปัญจกัซันธา นี่เรื่องธาตุ ธาตุ ๔ ชั้น ๕ แล้วเป็นภาระ สิ่งที่เป็นภาระมันเป็นลักษณะของมนุษย์

พระอรหันต์กับปุถุชนนี้เหมือนกัน โดยร่างกายของมนุษย์ แต่พระอรหันต์ท่านไม่มีทุกข์ของท่านนะ หัวใจของท่าน ท่านเป็นโรคภัยไข้เจ็บขึ้นมา หลวงตาบอกว่า “ท่านป่วยคนเดียว เวลาพระอรหันต์ป่วยป่วยคนเดียว คือร่างกายมันป่วย แต่จิตใจไม่ป่วยด้วย!” เราเป็นปุถุชน เวลาเราป่วยร่างกายก็เจ็บป่วย หัวใจก็ทุกข์ร้อนนะ หายหรือไม่หาย ทุกข์หรือไม่ทุกข์ เห็นไหม

มันป่วย ๒ คน กายก็ป่วย ใจก็ป่วย แต่พระอรหันต์ใจไม่มี เพราะใจสิ้นขบวนการไปแล้ว ฟันจากทุกข์ไปแล้ว แต่ร่างกายมีไหม ร่างกายก็เจ็บป่วยเหมือนเรา แต่! แต่ไม่เจ็บป่วยเหมือนเราทั้งหมด เพราะอะไร เพราะไม่ต้องมีความวิตกกังวล ไม่มีความเครียด ไม่มีอะไรเลย ร่างกายนั้นมันก็เป็นธรรมชาติของมัน ไม่มีอารมณ์ความรู้สึกที่ไปกระตุ้นมันไป ไอ้พวกเรานี้ อู้ฮู.. เจ็บป่วยไปหมด

ปุถุชนกับพระอรหันต์มีร่างกายเหมือนกัน แต่ปุถุชนมีร่างกาย มีความยึดมั่นถือมั่น มีอวิชชา มีความไม่รู้ มีต่างๆ ยึดไปหมดเลย พระอรหันต์หัวใจไม่มี มีแต่ธรรมชาติในร่างกายนั้น เพราะยังเป็นสอุปาทิเสสนิพพาน ยังมีชีวิตอยู่ แต่ธาตุ ๔ ชั้น ๕ มันก็ต้องเหมือนเรานี้แหละ ปุถุชนกับพระอรหันต์เหมือนกันเลย มองดูเหมือนกันเลย แต่ไม่รู้ว่าองค์ไหนเป็นพระอรหันต์ องค์ไหนเป็นปุถุชน ไม่รู้หรือ!

พระสันตกายนะ โอ้โฮ.. ในสมัยพุทธกาลนะเรียบร้อยมาก จนพระร่ำลือว่าเป็นพระอรหันต์แล้วไปฟ้องพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าบอกว่า “ไม่ใช่.. ไม่ใช่ อดีตชาติเขาเคยเป็นสัตว์ เป็นราชสีห์มา เขาเรียบร้อยเลยๆ”

นี่ดูความนึ่มนวลเรียบร้อยนั่น ไร่สาระ! มันเป็นนกกะยางกับนกอีแร้ง นกกะยาง เห็นไหม นึ่มนวลมากเลย แต่อย่าเพลินนะมันจิกกินหมดละ นกอีแร้งนี่นะมันสกปรกแต่มันรักษาสิ่งแวดล้อมนะ เราต้องคุณธรรมในหัวใจ ไม่ใช่ดูสภาวะแวดล้อมข้างนอก มันไม่ทันกันหรือ

อย่างเช่น ถ้าเราเผยแผ่ธรรมๆ กันไป เขาบอกเขาปิดเว็บไซต์ ถ้าปิดเว็บไซต์นี้เรายังชมน้ำใจเขาด้วยว่าถ้าเขารู้ว่าผิดเขาต้องปิดของเขา แต่ถ้าเขารู้ว่าผิด เขารู้ว่าผิดหมายถึงว่าถูกหรือผิดใช่ไหม ด้วยเหตุด้วยผล เราเป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิต เห็นไหม อเสวนา จพาลานั ปรณฺฑิตานถฺจ เสวนา นึ่มนวลชีวิต ๓๘ ประการ เราจะไม่คบคนพาล เราจะคบแต่

บัณฑิต ถ้าเรารู้ตัวว่าผิด นี่ความผิดนั้นเป็นพาลใหม่ ถ้าความผิดเป็นพาลเราเป็นบัณฑิต เราต้องละสิ่งนั้น เราไม่ควรทำสิ่งนั้น ถ้าเราเป็นบัณฑิตนะ นี่เราต้องคบสิ่งที่ดีงาม

ถ้าเขารู้ว่าผิดแล้วเอาความผิดนั้นเผยแผ่ออกไปทั่วโลก นี่ศึกษาธรรมๆ นี่ใจปรีชาปฏิบัติ ปฏิภาณ ปรีชาคือการศึกษาล่าเรียน การศึกษาเอาวิชาศึกษา เอาความรู้ศึกษา ธรรมะพระพุทธเจ้าเหมือนกัน.. สมาธิก็คือสมาธิ สมาธิก็ ส. เสือ ม. ม้า สระอา ธ. ธง สระอิ ก็คือสมาธินั่นละ แต่เป็นชื่อของมัน แล้วตัวมันอยู่ไหน! มึงรู้จักจริงหรือเปล่า!

ถ้ามึงรู้จักจริงว่าสมาธิเป็นอย่างไร มึงบอกข้าวปลาอาหารมึงเคยกินหรือเปล่า แกงอ่อยๆ เคยกินแกงนั้นไหม แกงนั้นผสมด้วยสิ่งอะไร โอ้โฮ.. แกงนี้ร่อยมาก อาหารนี้สุดยอดมากเลย แต่ไม่เคยแตะเลย แล้วไม่เคยรู้ว่ามันมาจากไหน แต่ถ้าเรารู้ว่าใจนี้มาจากไหน ชื่อสมาธิ ศึกษาชื่อสมาธิก็ใช้ชื่อสมาธิ แล้วตัวมันละ.. ถ้ารู้จักตัวมันนี่ศีลสมาธิ ปัญญา

ถ้ามีสติ เห็นไหม สติมันเกิดมาอย่างไร สติก็คือสติ ถ้าเกิดมาสติคืออะไร สติคือสติ สมาธิคือสมาธิ ปัญญาคือปัญญา สัญญาคือสัญญา นี่สภาวะจำที่ให้เป็นปัญญาขึ้นมา เป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้ สัญญาคือสัญญา เกลือคือเกลือ เกลือจะเป็นน้ำตาลไม่ได้ แต่เกลือถ้าไปผสมในอาหารแล้ว รสของมันกลมกล่อมขึ้นมา มันเพราะผสมเข้าไป สติสมาธิ ถ้ามีปัญหา มีมรรค ๘ ขึ้นมา มันเข้าไปทำให้อาหารนั้นกลมกล่อมขึ้นมา มันเป็นมรรคญาณขึ้นมา มันเป็นสังขารขึ้นมา

มันไม่ใช่ตัวเกลือ! มันกลมกล่อมเพราะมันไปผสมกับอาหาร มันทำให้อาหารนั้นกลมกล่อมขึ้นมา มันเป็นประโยชน์ขึ้นมา สติก็เหมือนกัน สมาธิก็เหมือนกัน ตัวมันเองเป็นประโยชน์อะไรไม่ได้! แต่ถ้าไม่มีมันอาหารนั้นจะกลมกล่อมขึ้นมาใหม่ มันจะเป็นมรรคญาณขึ้นมาใหม่ มันเป็นมรรคญาณขึ้นมาไม่ได้

ปัญญาก็เป็นปัญญาขึ้นมาได้ ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นโลกุตตรปัญญา ไม่ใช่ปัญญาเซ่อๆ ซ่าๆ อย่างนี้หรือ ปัญญาเซ่อๆ ซ่าๆ อย่างนี้ เห็นไหม คุณสิ คุณเทคโนโลยีเราไปเกือบปีมารวยทั้งนั้นแหละ ปัญญาที่ไปจำเขามา ปัญญาที่ไปเกือบปีเขามา แล้วไปทำสินค้าจะรวยมหาศาลเลย

แล้วนี่มันทูลจริตมา แล้วมันคิดเป็นใหม่ มันทำสิ่งนี้ขึ้นมาเป็นใหม่ ถ้าไม่เป็นนี่อย่างนี้ เป็นโลกุตตรปัญญาไม่ได้ โลกุตตรปัญญามันแก้ความสงสัยในตัวของเรา ถ้าเรามีความสงสัย เรามีความไม่เข้าใจ นี่ใจวิชา แล้ววิชามันอยู่ไหนล่ะ อวิชามันอยู่ทั่วโลกเลย แต่กูไม่มี อวิชาจะซื่ออกหมดใจ คนอื่นโง่หมดเลยกมลาคอยู่คนเดียว ไอ้คนฉลาดๆ มันโศครโง่เลย โง่ ๒ ชั้นเพราะอะไร เพราะโง่มันปิดว่ามันฉลาดของมันไง มันโง่ของมัน มันเลยไม่เห็นอวิชาของมัน ไม่เห็นตัวของเรา

มันในสังคมในจักรวาลนี้ใครจะดีใครจะชั่วมันเป็นเรื่องของเขา มันจะไม่มีประโยชน์อะไรกับเราเลยถ้าเราไม่รู้จักคิดหรือชั่วของเรา ถ้าวันไหนเรารู้จักคิดหรือชั่วของเรา ประโยชน์จะเกิดตรงนี้ มันเป็นสมบัติของเรา มันเป็นที่จิตของเรา มันเป็นความจริงของเรา

ถ้าความจริงของเรา.. สำนึกคนนี่สติมันมาอย่างนี้ ไอ้สติอยู่นั้นนะ ไอ้โฮ.. สติมันจะเป็นสติ มันจะเป็นสมาธิ มันจะเป็นปัญญานะ อู้อู.. ทฤษฎีมันเพริดแพรวไปหมดเลย โโกหกทั้งนั้น.. โโกหกทั้งนั้น.. เพราะมันไม่มีตัวจริง มันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นธรรมสาธณะไง วิทยาศาสตร์ๆ ไง

วิทยาศาสตร์มีไว้ทำไม วิทยาศาสตร์เพื่อดำรงชีวิตไง วิทยาศาสตร์เพื่อความสะดวกสบายไง วิทยาศาสตร์ช่วยเหลือชีวิตอะไรเราได้บ้าง วิทยาศาสตร์ก็ไปโรงพยาบาล เขาก็ไปเอาดั่งค์กันทั้งนั้นล่ะ

แต่เทคนิคในการประพฤติปฏิบัติแล้วมันเอาพ้นจากทุกข์ไปได้ มันเอาจิตนี้พ้นไม่เกิดไม่ตายเลย มันเป็นสิ่งมหัศจรรย์เหนือกว่าวิทยาศาสตร์หลายร้อยหลายพันเท่า วิทยาศาสตร์พิสูจน์นรกสวรรค์ไม่ได้ วิทยาศาสตร์พิสูจน์การเกิดการตายไม่ได้ สัจธรรมนี้พิสูจน์ได้หมดในกลางหัวใจของเรา

นี่ธรรมะของจริงมันเป็นอย่างไร ถ้าธรรมะของจริงเป็นอย่างนี้ ที่พูดออกมานี้ก็ธรรมะทั้งนั้นล่ะ ไอ้โฮ.. สูดขอดเลย พุทธธรรมะพระพุทธเจ้าทั้งนั้นเลย แล้วตัวเองรู้อะไร ตัวเองก็ไม่รู้

พอบอกว่า “อ้าว.. ก็กรรมะพระพุทธเจ้าบอกไว้แบบนี้ พระไตรปิฎกบอกก็เผยแพร่ตามนี้ไง”

เผยแพร่ตามนี้ไปบอกมรรคผลนิพพานเขาได้อย่างไร ไปบอกถึงผลที่เกิดขึ้นมานี้จะเอามาจากไหน ในเมื่ออาหารนี้ไม่ได้ประกอบสำเร็จขึ้นมามันจะเป็นอาหารขึ้นมาได้อย่างไร

ก็บอกนี้ส่วนประกอบ นี่ตำราอาหาร เห็นไหม ส่วนประกอบอาหารเป็นอย่างนี้หมดเลย เปิดพริบหมดเลย มีส่วนประกอบทั้งหมดเลย แต่กูทำไม่เป็น ก็เพราะกูทำไม่ได้ แต่กูอยากอวดมึงกูก็มั่วไปเรื่อย แล้วผลออกมาละ ผลออกมาก็คือขยะไง ก็คือสิ่งที่ติดอยู่ในโลกนี้ไง มันออกไปไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้หรอก แล้วกูก็ใหญ่เขารู้นะ เซฟใหญ่เขารู้เลยว่าอะไรผิดอะไรถูก แต่ไอ้โง่ๆ ไอ้เปิดตำราพูดนั่นนะมันผิดทั้งนั้นแหละ พูดถึงถ้าเขามีความเป็นสุภาพบุรุษนะ ถ้าเราคิดว่าเราจะชักนำกันไปอย่างที่เราพูด เห็นไหม

เขาบอกว่า “ทำไมเราออกมาพูดไม่มีวันจบ”

ไม่ใช่พูดไม่มีวันจบนะ ถ้าเขาสำนึกตน เขาไม่ชี้หน้าคือเขาไม่จุดไฟเผาบ้านเผาเรือน เขาไม่ทำลายศาสนา เขาไม่ทำให้ศาสนานี้กุดด้วนไป คำว่ากุดด้วนคือทำเข้าไป ถ้าไม่เป็นความจริง ถ้ามันเข้าไปถึงประโยชน์นั้นไม่ได้

ถ้าไม่เป็นความจริงศาสนามันอยู่ที่ไหน ศาสนากุดด้วนนั้นเพราะอะไร กุดด้วนเพราะความโง่ของตัวเอง ความโง่ของเราเข้าไปไม่ถึงความจริงอันนั้น เห็นไหม ถ้าศาสนามันกุดด้วน แล้วชาวพุทธจะได้อะไร

นี่ไงในเมื่อเขาจุดไฟเผาศาสนาเราก็ดับไฟเท่านั้นเอง พอดับไฟแล้วมันผิดตรงไหน มันไม่มีความผิดหรอก มันถูกทั้งนั้นแหละ แต่มันถูกของใครเท่านั้นละ ถูกของกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือถูกกิเลสของเราละ ถูกกิเลสของสังคมใช่ไหม ไอ้โฮ.. พวกนี้พวกนวล เอาอกเอาใจ นี่ไอ้โฮ.. กรรมะสุขยอดเลย.. แต่ถ้ามันขูดเลือดซิบๆ อันนี้ไม่ใช่ ขูดเลือดซิบๆ อันนั้นมันขูดเป็นแผลมันก็ขูดเลือดนะ เพื่อมันจะทำให้แผลนั้นหายนะ

เวลาสังฆกรรม เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาพระอรหันต์ไปเฝ้า
“ใครทรมานมา ใครทรมานมา” การทรมาน การสั่งการสอน พระพุทธเจ้าบอกไว้เลย
“ลูกศิษย์ของเราเปรียบเหมือนดิน จะปั้นหม้อปั้นไห เราจะนวดดินให้เต็มทีเลย”

เวลาสั่งสอนนี่นะ ครูบาอาจารย์ท่านถนอม หลวงปู่มั่น อุ๊ฮู.. ท่านบอกกับลูกศิษย์
ลูกหา บอกกับพระเลย “หมูกณะให้ปฏิบัติมานะ การแก้จิตมันแก้ยากนะ ผู้เฒ่าตายไป
แล้วจะไม่มีใครแก้วะ แก้จิตมันแก้ยาก”

เพราะอะไร เพราะท่านมีประสบการณ์ของท่าน ท่านรู้ว่าเรื่องทิฐิมานะ เรื่องเส้น
ผมบังภูเขา เรื่องความเห็นผิดในหัวใจนี้ไม่มีใครยอมใครหรอก ทิฐิมานะมันจะเสริม อัน
นี้กล้ำมาก แล้วครูบาอาจารย์ท่านจะมีเทคนิคของท่านไป ทั้งล่อ ทั้งหลอก ทั้งให้พิสูจน์
ทั้งให้มันรู้ตัวขึ้นมาแล้วค่อยๆ แก้ไปไง

“การแก้จิตแก้ยากนะ แล้วผู้เฒ่าตายไปแล้วใครจะแก้ละ” ท่านเป็นห่วงเป็นใย
ขนาดนั้น ครูบาอาจารย์เรารักหรือว่าถนอมศาสนทายาทได้ขนาดนั้น แต่ถ้ามองในสังคม
ไอ้โฮ.. คุณาก อุ๊ฮู.. ท่านคอยควบคุม กระดิกไม่ได้เลย..

ไม่ใช่ควบคุม เพราะเราไม่รู้สีกตัวของเราเอง ท่านพยายามจะซื้อตรา พยายาม
จะสปาร์กเราให้เราเข้าใจตัวของเราเอง อุดตา หิ อุดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน จิต
เท่านั้นแก้จิต เราต้องเอาใจของเราแก้ ไม่มีใครสามารถทำให้เราได้เลย แต่คนที่จะสอน
เราได้ขนาดนี้ มันต้องรู้เทคนิค มันต้องรู้วิธีการ พยายามจะทำให้เราสำนึกตัวให้ได้ ถ้าไม่
มีความสำนึกตัวให้ได้เราจะแก้ไขตัวเราไม่ได้เลย

นี่ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอย่างนี้ มันถึงว่าปริยัติถึง
ปฏิบัติ ปฏิบัติไม่เป็นอย่างนั้น ไม่เป็นนกแก้วนกขุนทอง ไม่เป็นอย่างทางวิชาการที่พูด
พร่ำๆ แล้วไม่ได้เรื่อง! แต่ถ้าความเป็นจริงนะมันต้องมีประสบการณ์ของจิต มันต้องมี
ประสบการณ์ของตัวของเรา มันจะเป็นประโยชน์ของเราเห็นใหม่

นี่สังฆกรรมเป็นอย่างนี้ เราถึงบอกว่าถ้าเขาปิดไปมันก็ดี ถ้าเขาไม่ปิดไปก็แสดงว่า
เล่ห์เหลี่ยมกลโกงก็ยังมีอยู่ไง เจ้าเล่ห์แสนกล..

นี่ธรรมะไม่มีเจ้าเล่ห์นะ พระที่เป็นพระของเรา ครูบาอาจารย์ของเราจะไม่มี
กะล่อน ถ้าพระองค์ไหนกะล่อน เจ้าเล่ห์ไม่ต้องพูดกับมัน สอนให้เขามีศีล ๕ สอนให้เขา
รับศีลนะ แต่ตัวเองกะล่อน เอวัง